

EU:n kansalliset loistautien referenssilaboratoriot kokoontuivat vuosittaiseen tapaamiseen Roomaan 3.-4.6. 2010. Kaksipäiväisen kokouksen järjesti CRL Istituto Superiore di Sanita. Osallistujia oli noin 50 eri puolilta Eurooppaa. Komissiota edusti Bibiana Janackova, DG SANCO.

Ohjelmassa oli jokaisesta EU-maasta lyhyt esitys tärkeimpien parasitääristen zoonoosien esiintymisestä eläimillä ja ihmisillä sekä selostus kunkin NRL:n järjestämistä vertailututkimuksista. Lisäksi kuultiin mielenkiintoisia esityksiä zoonoottisesta *Sarcocystis* –lajista (*S. parvum*), DALY-arvojen (disability-adjusted life years) määrittämisestä parasitääristen zoonoosien kohdalla esimerkkinä toksoplasmoosi, kryptosporidien esiintymisestä ympäristössä, *Echinococcus granulosus* –loisen epidemiologiasta ja vastustuksesta, geospatiaalisten menetelmien käytöstä parasitologiassa ja kystikerkoosista (*Taenia saginata*). Lisäksi käsiteltiin CRL:n järjestämien vertailututkimusten tuloksia trikinelloosin ja ekinokokkoosin toteamiseksi.

Tässä muutamia poimintoja esityksistä ja keskusteluista:

- CRL elintarvikkeiden välityksellä leviävälle loistartunnoille valitaan uudelleen vuonna 2011. Nykyinen CRL Roomassa olisi ilmeisesti valmis jatkamaan, mutta haku on avoin kaikille.
- Kaupallisia testejä loistartuntojen, erityisesti trikinelloosin esiintymisen seurantaan on markkinoilla runsaasti ja koko ajan on lisää tulossa. Ehtona serologisten testien käyttämiselle virallisena seurantamenetelmänä on kuitenkin se, että CRL on validoinut ja hyväksynyt testin. Ongelmana se, että sioista peräisin olevia positiivisia seerumeita ei ole tarpeeksi suurta määrää saatavilla validoinnin tarpeisiin. Testissä käytetyn antigeenin laatu on ratkaiseva.
- Trikinelloositilanne vaihteli maasta toiseen todella paljon. Ihmistapauksia oli vuonna 2009 ollut ainakin Bulgariassa, Virossa, Kreikassa, Unkarissa, Italiassa, Latviassa, Belgiassa, Romaniassa ja Serbiassa. Kansallisia vertailututkimuksia trikiinitutkimuksia tekeville laboratorioille oli järjestetty useissa maissa, mutta ei kaikissa. Ongelmana oli useissa maissa laboratorioden suuri määrä ja vertailututkimuksia järjestävän tahon vähäiset resurssit. Lisäksi vertailututkimusten näytteiden määrä, laatu ja valmistustapa vaihtelivat maasta toiseen, samoin kuin tulosten analysointi ja tulkinta. Huonojen tulosten saamisesta aiheutuvat seuraamukset olivat melko lieviä. Loppukeskustelussa todettiin, että CRL:n tulisi ohjeistaa vertailututkimusten järjestäminen nykyistä paremmin. Lisäksi todettiin, että yksi toukka laaduntarkkailunäytteessä on liian vähäinen määrä, pitää olla vähintään 3 toukkaa.
- Ruotsissa SVA tekee kaupallista laaduntarkkailua trikiinitutkimukselle, mutta hinta on melko kova: 1000 € kierros, joka kierros sisältää 10 näytettä.
- Toksoplasmoosissa IgM-vasta-aineen toteaminen ei välttämättä viittaa lähiaikoina tapahtuneeseen infektoitumiseen. Noin puolella naisista vasta-aine jää pitkiksi ajoiksi (jopa 50 v) korkealle tasolle infektion jälkeen.
- Luomusian liha on toksoplasmoosin kannalta suurempi riski kuin suljetussa systeemissä kasvatetun sian liha.
- Myöhemässä raskauden vaiheessa (>30 vk) sikiön saama toksoplasmatartunta johtaa aivojen ja silmien infektoitumiseen. Tartunta pysyy latenttina vuosia, oireet ilmenevät vasta 20-25 vuoden iässä. Noin 80 % sikiönä infektoituneista saa myöhemmin elämässään oireita. Kongenitaalisten infektioiden määrän arviointi on vaikeaa. Hollannissa oli seurattu 15170 raskautta ja todettu insidenssiksi 5-15 / 10 000 raskautta. Samassa maassa napaverinäytteitä tutkimalla insidenssiksi saatiin 2/ 1000 raskautta. DALY-arvoja laskemalla toksoplasmoosin aiheuttamaa haittaa ihmiselle pystytään kuvaamaan entistä paremmin. DALY-arvojen laskemisella voidaan arvioida ja vertailla eri sairauksien aiheuttamaa haittaa

ihmiselle, ja sen perusteella ratkaista minkä tartuntatautien vastustamiseen kannattaa resurssit panna, että saadaan eniten terveitä elinpäiviä.

- Vasikoilla *Cryptosporidium parvum* –prevalenssi on korkeimmillaan 2 viikon ikäisenä. Zoonoottisen tartunnan lähdettä etsittäessä kannattaa tutkimukset kohdistaa tiloilla tähän ikäryhmään.
- Ekinokokkoositilanne vaihtelee paljon maasta toiseen, ja myös maiden sisällä on suuria alueellisia eroja, jotka johtuvat monista syistä, ei vähiten kulttuurin ja elintapoihin liittyvistä. Erityisesti jäi mieleen Sardinia, jossa ekinokokkoosia on sekä koirilla että ihmisillä todella paljon. Siellä pienien pihoiden kasvimaiden maa on niin kontaminoitunutta, että infektiolähteenä voivat ainakin paikallisen laboratorion edustajan mukaan olla myös vihannekset ja juurekset.